

Від упорядників

Майдан... Революція студентів на граніті, Помаранчева революція, Революція Гідності... Скільки епохальних подій, які втискуються у зовсім невеликій з історичної точки зору часовий відрізок. Місце, яке перетворилось на явище, унікальний феномен, який тепер не потребує перекладу іншими мовами.

Майдан. Спершу була «голодна студентська «жовтнева» революція», після якої площу Жовтневої революції, власне, й назвали Майданом Незалежності. Так усе починалось. Потім була Помаранчева революція, коли велетенська сила людей мирно відстояла свою свободу, своє право на майбутнє, на свій Майдан. Тоді вже здавалося, що починається нове життя. Але очільники революції виявились нездатними на радикальні зміни в країні.

Майдан. Революція Гідності. Одна з найславетніших та найтрагічніших сторінок історії, коли про Україну заговорив увесь світ. Кожна революція – індикатор радикальних змін, іншого розуміння і відчуття світу, іншої свідомості. Ми не самотні у протестному русі – Молдова, Єгипет, Туреччина... Але наша революція виявилася чи не найбільш масштабною у контексті зміни світу. До і після Майдану – як до і після Великої французької революції – два різні світи. Так і зараз. На жаль, із традиційним супроводом революції – контрреволюція, інтервенція...

Ми опинилися в епіцентрі вибуху смислів. В епіцентрі появи іншої якості. Свобода – так. Але не рівність і братерство (уже заявлені поняття), а інше – гідність. Світ почав звільнятися від сірих кольорів, набуваючи чіткості – чорне і біле, добро і зло. Коли опиняєшся деінде, а потім повертаєшся до Києва – це дуже відчутно. Так, ніби тут уже живуть за іншим часом... Світ змінився, і немає цьому вороття. У чомусь ми, напевно, вже інші... І ці драматичні тексти – це також спроба збагнути ці зміни. Майдан – це вже не тільки місце, але й символ цієї інакшості для світу.

Драматурги намагаються збагнути це перетворення. Деякі передчуття змін приходили й раніше, до Майдану – об'єднані у розділі «Предтеча». Так, у п'єсі «Деталізація» Д.Тернового постала майбутня революція з літаючими каменями, розстрілами майдану, снайперами і навіть сірійським біженцем, який через Україну хоче потрапити... до Франції. У п'єсі «Нетудитина» О.Миколайчука-Низовця – передбачення сутності протистояння на Донбасі та катастрофи літака. У п'єсі «Третя молитва» Я.Верещака є осмислення проблем, які спровокували катастрофу Криму. Всі три п'єси були написані раніше зазначених подій. Це парадоксально, але й закономірно, бо драма зазвичай випереджає у часі театр.

У другий розділ увійшли п'єси, які задумувалися, писалися під час і відразу після Майдану: «Ми, Майдан» Н.Симчич, «Maidan Inferno, або Потойбіч пекла» Н.Нежданой, «Лабіринт» О.Вітра, «Богдан-2014» К.Скорик. У кожній – багато документального, відчуття моменту. Але це оригінальні художні твори. Всі вони різні за формою, стилем, кутом зору. Скажімо, у

поєднанні з давньою історією, як у «Богдані...» чи віртуальною реальністю, як у «Maidan Inferno...».

Відчуття «після Майдану» розділилося у дві п'єси подібно до роздвоєння сучасної реальності України у розділі «Війна». Ці тексти теж занурені у драматичну реальність, але водночас більш відсторонені у формі. Так, Н. Марчук обрала форму нового «Вертепу», а Н.Неждана («Кицька на спогад про темін») – призму анімалістичного світу – живого і уявного, які створюють контраст у розумінні людського.

Деякі з п'єс уже перекладені іншими мовами, відбулися їх сценічні читання і вистави. Зокрема «Деталізація» перекладена і опублікована німецькою, є переможцем міжнародного конкурсу «Говорити про кордони. Життя в добу змін», втілена у Німеччині та Австрії. «Нетудидитина» – перекладена англійською. Сценічне читання цього твору відбулося в рамках фестивалю «Амплуа», а п'єси «Кицька на спогад про темін» на мистецькому форумі «Донкульт. Мистецькі надра». «Вертеп–2015» поставлена в Чикаго (США). П'єси «Потойбіч пекла» та «Лабіринт» перекладені французькою для видавництва «Еспас д'ен Інстан», сценічні читання відбулися в рамках фестивалів «Європа театрів» та у залі В'є Коломб'є національного театру Комеді Франсез (Париж, Франція). Остання перекладена також польською та сербською мовами. «Богдан–2014» – російською, але тут же заборонена для видання в Російській Федерації та Білорусі. І така географія реакцій мистецької спільноти на п'єси – вочевидь, закономірна.

А в Україні – все складніше. Коли спілкуєшся з керівниками театру, доводиться чути: «Ні, тільки не Майдан, тільки не війна...», «Нам треба годувати труп і розважати публіку»... «Давайте почекаємо»... Чого чекати? Поки про нас розкажуть «правду» ідеологи Кремля? Абсурдність російської брехні зашкалює, але й абсурдність боязкої німоти більшості театрів – вражаюча. Цього не можна сказати ні про музикантів, ні про художників, ні про кінематографістів, ні про письменників, зокрема й драматургів. А театр?... Дуже хотілося б, аби театри не перетворювали на місце «торгівлі почуттями», у заклади, де «вбивають час». Якщо у лихоліття війни театр не дихає разом зі своїм народом, не відчуває його болю, страху, відчаю, надії... Якщо театр не розстається із само-цензурою. Якщо перестає бути індикатором прийдешнього, демонструючи банальну байдужість – холодний і запліснявілий, із фальшивими емоціями і позавчорашніми жартами – чи гідний такий театр народу, який здійснив Революцію Гідності? Чи можливе існування такого театру поруч із могилами Небесної сотні?!

Сентиментально чи грубо, зі сльозами чи сміхом – тільки не байдужість! Бо це – зрада. Свого часу, свого народу, своєї місії. Театр – це тут і зараз. І ми живемо у надзвичайний час, у надзвичайному місці, у надзвичайному стані, і відчуваємо надзвичайне, коли життя існує за законами драматургії. Час Майдану. І він вартує того, щоб писати, ставити і розуміти: цей світ змінився вже без вороття. Ми – інші. Ми – з Майдану.

Н. Мірошніченко, О. Миколайчук.